

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Լ Բ Ե Գ Ի Ր

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԵՐԿՐՈՐԴ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԸՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Տարեկան գին կոնսիլի զուգուշ 100 : Վեցամսեայ գին զուգուշ 52 1/2 : Եռամսեայ գին 26 3/4 :
Հինգ ստորագրուող գանձին մեկ օրինակ իրեն ձրի դիտի արուի :
Այս Լրագիրը ամեն շաբաթ օրերը կը հրատարակուի :

Պոլսէն գուրս գացած Լրագիրներուն փոխարին ծախքը առեցին ջրայ :
Իր շահին համար չուր մը հրատարակեց ու-ցոյց դիտի ջնարէ տոցին 40 փարսյ :
Նորաստից գրող ծանուցու մը ձրի է : Դուրսէն եկած նամակներուն փոխարին ծախքը դիտի ջնարէ :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ն Ե Ր Ի Ր ԵՒ Լ ՈՒՐ ԵՐ

ՊՕԼԻՍ 25 ՅՈՒՆԻՍ

Ընտրուի 19 ին շաբաթ գիշեր առտուան դէմ ժամը 8 ին ջուրերը երբոր Պէյոլլու կայ կայ ին ձայնը լսուեցաւ, իսկոյն նախ այն արուարձանին բը նակիւնները դուրս թափեցան ու խուռն բաղմու թեմաւ կրակին տեղը օգնութեան վաղեցին ուր արդէն ճարակ առնելով հրդեհը, Տօղրու եօլը նը Լիւտօնի եկեղեցիին ու Զօթիլ տ'Եկիլթէր կոչուած լոյսաբանի մէջ տեղը գտնուած տանը կէսը միտիւր գարձուցեր էր, ետքն ալ ամէն կողմէն կառավարութեան սովորական օգնութիւնները և երէւելի նախարարները հասնելով առջեւը առնուեցաւ մի այն ջրս հինգ տունն այրելով :

— Լըբուռնի հրամանաւ փարիզի նախկին դեսպան վանմափայլ Սիւլվան փաշան առեւտրական ստեղնի տեսուչ անուանեցաւ, և իւր նախորդը Բեա միլ փաշան ալ օնուայի դեսպան կարգեցաւ :

— Հիւնի փաշան որ Կեսարիայի և Պօքթի կառավարիչ էր, Ընտրուի վիճակին կառավար կարգեցաւ Սաիտ փաշային տեղը, և այս ալ Հիւնի փաշային տեղը Կեսարիայի և Պօքթի կառավարիչ անուանեցաւ :

— Ըրգարութեան բարձրագոյն ատենի անդամ Հէհայ պէր երկրորդ կարգի երկրորդ աստիճանի պատուաւ նշանը ընդունեցաւ :

— Տալ-է-պաշ արժանապատիւ Սալլամ պէր է-Ֆէնտին երկն դէպ ի Ղէքանդարի մեկնեցաւ վը սեմափայլ Սէհմէտ Ըն փաշային ուղեւորութեան համար, որովհետեւ խիստ ծանր հիւանդ է :

— Սիւլվանի կառավարիչ Սաաթ փաշային մահուան լուրը առինք :

— Բօլսահ հիւանդութիւնը տակաւին ուր տեղ աւելի, ուր տեղ պակաս կոտորած կ'ընէ կոր, Իլ-նիսիտ, Լիւտաբադը, Պախմէքի, Պուսա, Պիլէ-ճիկ, Բէօթհան և Պանուրմա : Սաաթաբադի մէջ ալ ձայնը պակաս չէ : Ըստ քաղաքներէն աւելի կորսուեցան Պուսան և, ուր հիմա մեծ տուգ կայ Լէքմէան արդայ Կարապետ աղային և Հէքիմեան Կարապետ աղային մահուանը վրայ :

Ուլահ Պուլտանի կողմերը քօլ-հա հիւանդութեանը ըրած սաստիկ կոտորածին պատճառած թըռուաւորութենէն ի դատ, ժողովրդոց անհանգստութեանն ալ մէկ կողմէն այն երկիրներուն թըռուաւորութիւնը կը կրկնապատուէ կոր :

Լըբուայի մէջ պատահած գէպերը Վալաբիայի մէջ շատ մեծ աղբուրութիւն ըրին : Երկրորդը գը ազատութիւն կ'ուզէր ըսելով երբեմն երբեմն ոտք կ'ընայ, առջեւին խնայները կը բռնուին կը պտտուին, քիչ մը կը հանգարտին, իրենց ուրիշ մարդիկ առաջնորդ գտնալով գարձեալ գլուխ կը վերցունեն : Ինչորքեւ աղատութիւնին այն է որ, սահմանադրական կառավարութեան օրինօքը կառավարուին, յիշաւի այս կառավարութիւնը քանի մը ամիսէ ի վեր հոն հաստատուեցաւ, բայց իբր թէ շատ պակասութիւնները գտնալով կատարեալ սահմանադրական կառավարութիւն կ'ուզեն, ուստի անանկ խնդիրներ կ'ընեն որ շնորհաւոր անհաւորին է, որովհետեւ սահմանադրական կառավարութեան սահմանէն ալ դուրս են : Երկրորդը հանգարտեցուն համար Օսմանեան տէրութեան կողմէն թալաթ էֆէնտին խաւրուեցաւ հոն, և Ռուս տէրութեան կողմէն ալ Տիւհապէլ զորապետը : Ըստ երկու մարդոց երթալը ժողովուրդը առաւել կատարեցաւ, ինչու որ կառավարութիւնը ասոնց ապաւինելով սկսեց հպատակաց դէմ առաւել խիստ միջոցներ բանեցունելու : Պուլտանի իշխանը քաղաքէն դուրս իւր ագարակը գտնուելով,

երբոր կը լիւ խուրդութեան սաստիկանալը, իսկոյն քաղաքը դառնալու ճամբայ կ'ըլլէ, բայց ճամբուն վրայ քանի քանի տեղ գեղացիք առջեւը կորեւել, թող տալ չեն ուզեր մեծ սպառնալիքներով, հազիւ ասոնց ձեռքէն կ'ազատի պալատը կուգայ, հոն ժողովուրդը զինքը անհանգիստ կ'ընեն, դուրս կ'ըլլայ, վրան հրացան կը պարպեն, կը բռնաբարեն որ խնդրածնին չնորհէ, հիմա իշխանը, Պ. Պիլէպօն բարձրագոյն դուստը ծանոց որ թէ որ այս իրաւ վրէժիւնները չի հանգարտին նէ ինքը իւր հրաժարակնքը պիտի տայ : Աստի կ'երեւայ որ այս երկրին երկու պաշտպանը այսինքն Օսմանեան և Ռուսի կառավարութիւնները պիտի պարտաւորին հոն զօրք խուրդելու իրենց կողմանէ :

— Ընդհալ շարժումն փոխալով Իտալիայի պատերազմին վրայով անանկ լուր առինք որ, իտալացիք յաղթուեցին են : Իտալիացիք յաղթուեցին 10 ին նէմէները Վիլիսմայի վրայ յարձակեր, տիրեցին այն քաղաքին, բայց իրենց ալ շատ զօրք կ'որոնցուցեր են և 20 հազարի չափ ալ երեւելի զօրապետներէն, որոնց վրայով մեծ յաւօք կը գրէ Իտալիայի բանակին ընդհանուր հրամանատար Պ. Ռաւէցիէն : Ռուսները Վիլիսմայ քաղաքին պահպանութիւնը հռոմայեցի զօրաց յանձնուած էր, յաղթութեան համար պարտաւոր են Բօ գետին անգիլի կողմը անցնելու քանի մը տեսակ պարտաւորութիւններով :

Երբոր Եւրոպայի զօրապետներէն Պ. Վէլլէն 8000 զօրով Բուլգարի քաղաքը ձախ կողմէն և ալ կողմէն պաշարելով, այս քաղաքին վրայ 12 ժամ անանկ մեծ սաստիկ կրակ մը ըրեր է որ, մէջները անձնատուր ըլլալու պարտաւորեցին են :

Հիմա նէմէյի բանակը Վերոնայի հետ ալ հաղորդակցութիւն կրնայ կոր ընել, որովհետեւ Սառտենիայի զօրքը ետ քալեր է այն կողմերէն :

Հռոմայու կառավարութիւնը զինագործարում կը խնդրէ նէմէյի տէրութեանն որ խաղաղութեան վրայով խօսուի, որովհետեւ արիւնհեղութիւնը չափէն անցաւ երկու կողմէն ալ : Բայց մեղք կ'ընէ որ ասիկայ իտալացի խնդրանքը չէ, ուրովհետեւ Գաղղիայի շրջանաւոր իրաւունքն մեղք կը գրեն որ գէպ ի Սիպաւտիա անհանուած զօրք կ'երթայ կոր Իտալիայի ամէն կողմերէն :

— Յիշեալ շրջանաւոր լուր առինք որ Սարսիկայ գործաւորները ոտք ելեր են գործարաններուն տիրութեանը դէմ ըսելով թէ՛ ինչո՞ւ առուրէքնին մի և նոյն է, աւելցած չունի, և ինչո՞ւ ժամը տասնէն ետեւ ազատ չեն, մինչեւ տասնըմէկը անցնելով կ'աշխատին : Ինչորքեւ գաղտնաւոր ինկեր է, գաղտնաւորին վերջը չառած, կասկած ընելով որ իրենց իրաւունքը տուող չի պիտի ըլլայ, սկսեցին գործարաններուն տիրութեանը սպառնալիքներ ընել, ասոնք ալ անոնց բերանին բանայնուն պէս, կռիւի երթալով այն աստիճան սաստիկացեր է որ, սկսեցին երկու կողմէն զէնք բանեցունել, այս պատճառով 200 հազարէն աւելի ալ մեռեր ու վըրաւորուեցին են :

ԸՐՏԵՒԻՆ ԼՈՒՐ ԵՐ

ԳԱՂԱՔԱ : Երբեմն ֆանսըղներու թագաւոր Ռուի Յիլիբին և բոլոր ընտանեայքը համար առաջարկութիւն եղաւ աղբային ժողովին մէջ, որ բընաւ մէկ մըն ալ Ռուսիայի երկիրը ոտք չի իջնու հրաման և վճիռ մը ըլլայ : Ռուի Յիլիբին տղայքը, որ երբեմն Օմալի և Երմուռի և Եօնիլիի դուքսի պատուանուն ունէին, և հիմայ պարգապէս Տօլէան մականունին հետ իրենց անունը կ'ըստարագրեն, այս առաջարկութիւն լսելով գիւր գրեցին տղայային ժողովին նախագահին, թէ ասոր բընաւին անկարգութիւն չունէին, որովհետեւ բոլոր կեանքներուն մէջ իրենց հայրենիքին փառասը և պայծառութեանը և ճոխութեանը և զօրութեանը համար աշխատեցան, և հիմայ ալ նոյն մտքին վրայ

էին, աղբին հաւատարիմ մնալու, և թէ որ աղբը զիրենք ընդունին նէ՛ իրենք ալ ամենեւին իրենց առաջին աստիճանի չի իջնու միայն իբրեւ լոկ ֆանսը մըն հոն կեանքներին անցընելու : Երբեմն հոն այս թուրքերը մայիս 24 ին առաջարկեց ժողովին, անոնք ալ այս բանս քննելու համար քանի մը հազար ուղեցին իրենց մէջէն, 26 ին վճռուեցաւ որ ասոնք բնաւ Ռուսիա չմտնեն :

Սօնքանիի գուրքը Սպանիա կը կենայ Սիլվիա քաղաքը : Ռուի Յիլիբին հարաւ Օւլէանի դըսուհին, որուն մեծ տղան ֆանսըղներու թագաւորութեան ժառանգ էր, Սպա Վալմարի դուքսին բերդերուն մէկուն մէջ կը բնակի : Ռուի Յիլիբին նախ ալ իր ընտանեօքը Ինկիլթէրուէն ելելու և Գերմանիա իր հարսին քովը բնակելու միտք ունի, որովհետեւ հիմաւորան իրեն ունեցած ին համեմատելով Ինկիլթէրուա ծախքը շատ կուգայ և նեղութիւն կը քաշէ կոր, Գերմանիա Ինկիլթէրուէն աւելի աճուածութիւն ըլլալով հոն աւելի հանգիստ պիտի կըրնայ ստրիլ :

Պ. Կիլլոն Օնտուա կը կենայ առած կնոջը հետ, որ հարուստ մէկ կին մըն է : Ընդհանքը պատմեցինք որ պարտաւոր գտնուելու համար պատմութեան դատաւոր ըլլալ ուզեր է, այս կինը որ ինչմէն կ'ընուր իրեն ըսած էր որ այդ բանը մի ընէր, տղայքդ ես կը պահեմ, և թէ որ զիս ընդունին նէ՛ ես ալ քեզ ինձի իբրեւ այդ կ'ընդունիմ : Ուրիշ օրադ իրենցուն մէջ կարգացինք որ երբ որ Ինկիլթի թագաւորին Ռուսիայի թագաւորին հետ տեսնուելու եկաւ նէ՛ Պ. Կիլլոն Ռուսիայի թագաւորին հետ էր : Ինչմէն իշխանուհին ալ Ինկիլթի թագաւորին հետ էր, երկուքն ալ այրի ըլլալով այն ատենը այս երկուքն իրար առեր են, և այն ատենէն ի վեր ինչմէն իշխանուհին Պ. Կիլլոն կ'ընէ եղբ, և այս է եղբը այս անգամ տղայքը նայելու յանձնառու ըլլալուն, և Պ. Կիլլոն պատմութեան դատաւոր ըլլալը չուզելուն բուն պատճառը :

— Ըրգային ժողովին մէջ ալ և ալ սկզբունքներու տէր մարդիկ ըլլալով միարանութիւնը մէջերնին պէտք եղածին չափ ամուր չէ, և իրարմէ կասկած ընելու և վախճալու ալ սկսած են : Ընտանաւորայ կառավարութեան ատենը ներքին գործոց տեսուչ Պ. Լորիւ — Ռօլենը կառավարութեան անունով պարգիս անդին գաւառները գործաւորներ խրկեց, որ աղբային ժողովին անգամ ընտրուելու ժամանակը մէջ խառնուեցան, անոնք բռնութիւն և ոմանք վարպետութիւն բանեցընելով հոգ տարին որ քօթ-նիսիլիքն ըլլան ժողովին անգամները : Պ. Լորիւ — Ռօլենը կարելի է որ այս բաներուս հաղորդ չըլլար, բայց գործակալներէն մէկ քանին յայտնի կ'ընէին, (գուցէ իրենց վրայէն բեռը նետելու համար), թէ Պ. Լորիւ — Ռօլեն իրենց խրատած է որ ասանկ ընեն : Ստույուն կառավարութիւնը և աղբային ժողովը հաստատուեցաւ նէ՛ Պ. Լորիւ — Ռօլենը այն ժողովին և գործադիր կարողութեան խնդաններուն կարգէն դուրս ձգելը պատշաճ չի տեսնուեցաւ, չըլլայ որ իրեն կուսակիցները գլխուն ժողովէ և մէկ աղմուկ մը հանէ, և Պ. Լորիւ ինքը ջանք ըրաւ որ ասիկայ ընտրել տայ :

Ըրգային ժողովին անգամ ընտրուածներէն էին նաւ Պ. Պաուպէս, և Պ. Լորի Պաւն : Ստույուն 15 ին երբ որ քօթ-նիսիլիքն աղբային ժողովին խորհրդարանը կոխեցին, կոխողներուն յայտնի գլխաւորներուն մէկն էր Պ. Պաուպէս : Ըրգային ժողովին անգամներէն մէկուն համար ամբաստանութիւն և քննութիւն ընելը՝ նոյն ժողովին չի հարցուցած և անկեց հրաման չառած չըլլար : Պ. Պաուպէսին համար քննութեան հրաման եղաւ, պարտաւոր դըստնուեցաւ և բանալ իրիւրեցաւ : Տեղ տեղ և քանի մը չափազանց հասարակապետական օրադիրներ կառավարութիւնը սկսան պախարակել, նոյն Պաուպէս և Պաւքի և ասոնց ընկերները օրադրոց միջո-

